

Anden behandling af forslag til lov om anpartsselskaber.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 172) findes i tidenden sp. 4078, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2267).

Der var stillet 18 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Poul Nielson: Det er med meget stor tilfredshed, at det her ved anden behandling er muligt at konstatere, at der nu er bred enighed om gennemførelsen af forslaget til ny aktieselskabslov og forslaget til anpartslov.

Jeg vil gerne sige, at det for mig personlig har været noget af en oplevelse at deltage i arbejdet i erhvervsudvalget, og jeg vil finde det rigtigt både at takke ministeren for den støtte, vi har fået under udvalgsarbejdet, ikke mindst fra de to kontorchefer fra ministeriet og fra aktieselskabsregisteret, og udvalgsformanden, hr. K. J. Mortensen, og også erhvervsudvalgets sekretær for det meget store stykke arbejde, der er præsteret.

Man har i dette udvalgsarbejde kunnet opleve ikke en gang politisk misk-mask, men i høj grad en klar, saglig og dybtgående behandling af lovforslagene. Det er et godt eksempel på lovgivningsarbejde, der her lægges frem.

Ved første behandling var der gennemgående en venlig tone hos de øvrige partiers ordførere. Lovforslagene blev godt nok af ordføreren for SF, hr. Poul Dam, karakteriseret som en blød pakke, og den er også blevet krammet grundigt i mellemtiden, men det er ikke min opfattelse, at den har taget skade af det. Når modtagelsen var så venlig, kunne man godt spørge, hvorfor der så egentlig har været så meget politik i selve spørgsmålet om vedtagelse eller ikke i denne samling. Det har ligget som en stor sky, nogle gange mere grå end andre, over udvalgsarbejdet, og der er vel flere grunde til,

at dette har kunnet fremstilles som et problem.

For det første har det været en bedrift teknisk set at nå at komme igennem rent arbejdsmæssigt.

For det andet har EF-problematikken spillet ind, idet de foreliggende forslag fra Kommissionen til direktiver på selskabsretsområdet er blevet anvendt også i henvendelser fra erhvervsorganisationerne som argument for, at vi skulle udskyde vedtagelsen.

Dette har der imidlertid kunnet argumenteres klart imod, og det blev der sådan set også allerede fra undertegnedes side gjort ved første behandling. Vi mener jo, at det netop på grundlag af denne nye aktieselskabslov bliver teknisk mere overkommeligt for erhvervsvirksomhederne at tilpasse sig de EF-direktiver, der langs ad vejen bliver vedtaget, end det ville være på baggrund af den nu stærkt forældede, gamle aktieselskabslov. Desuden ved vi heller ikke, hvornår disse direktiver rent faktisk bliver vedtaget, og de rygter, der har været om en hurtigere udvikling, var jo ikke andet end rygter.

Snarere vil jeg mene, at der har været et mere generelt politisk begrundet ønske om at få loven udskudt, og det er efter min opfattelse et ønske, som måske skulle ses i lyset af den almindelige debat om erhvervspolitikken, vi skal have senere i dag, og som jeg af denne grund vil undlade at kommentere. Men selv om det har været denne mere politiske argumentation, der måske har ligget bag ønsket om udskydelsen, mere end noget andet, gør det jo ikke begrundelsen for udskydelsen bedre. Dette ønske enten om en delvis eller en fuldstændig udskydelse af lovforslaget har altså været der, og på denne baggrund er vores tilfredshed med, at vi nu får et resultat, så meget desto større.

Vi har ikke på tilfredsstillende måde kunnet nå at behandle de sidste tre lovforslag, der var med oprindeligt, så vi kunne vedtage dem, men det er vigtigt at sige her, at de to, vi i dag behandler, også er de helt afgørende.

I Berlingske Tidende i dag er der en reportage fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, hvis formand på generalforsamlingen har sagt, at denne udvalgsbetænkning om aktieselskabsloven er endnu et eks-

[Poul Nielson.]

empel på, at forskellen mellem de sagligt rigtige løsninger og de politisk mulige og derfor ofte usaglige løsninger kan være meget stor. Desværre er det altid de sidstnævnte, der sejrer. Jeg mener, dette er en meget, meget pessimistisk måde at se tingene på. Det er ikke en usaglig, politisk mudret ærtesuppe, vi har kogt sammen. Tværtimod vil jeg fastholde, og jeg håber, at de øvrige ordførere vil give mig ret i den vurdering, at de gensidige politiske indrømmelser, der har været nødvendige for at skabe denne brede enighed, ikke har skabt uklarhed eller øget det administrative besvær ved denne lovs praktiske anvendelse — på en række punkter i virkeligheden snarere tværtimod. Dette er ikke på nogen måde et eksempel på det, som de statsautoriserede revisorers formand giver udtryk for.

Det er jo ikke nødvendigvis usagligt, fordi vi har vedtaget noget, der ikke 100 pct., jeg gentager 100 pct., er identisk med det, en eller anden erhvervsorganisation mener. Efter vor opfattelse er der faktisk taget rigeligt hensyn til erhvervsorganisationernes synspunkter ved den endelige formulering af lovforslaget. Hvis vi var gået meget længere, var det vel efterhånden et spørgsmål, hvor den lovgivende magt egentlig ligger. Udvalgsarbejdet har været så massivt og så teknisk vel gennemført, at de egentlige politiske spørgsmål, som stod tilbage, var spørgsmål, om hvilke afgørelse skulle træffes i denne sal. Det bliver den nu, og på den baggrund mener jeg ikke, at erhvervsorganisationerne har noget proceduremæssigt at beklage sig over. Så må de acceptere, at det er her, de politiske afgørelser som sådanne bliver truffet.

Der er på en lang række punkter opnået enighed om, hvad jeg vil kalde tekniske forbedringer eller klargørende præciseringer i lovforslagene. Vi har forbedret anvendelsen af loven i praksis, er vi sikre på, ved at fjerne de ret rigoristiske bestemmelser om, hvor de registrerede og hvor de statsautoriserede revisorer måtte bruges i selskaberne. Vi har fået bedre og klarere regler ved likvidationer, og vi har fået det gjort lidt nemmere at få vedtægtsændringer igennem, der tilsigter konsolidering af selskabet. Jeg skal ikke gå ind i en opremsning af alle de punk-

ter, hvor der har fundet mindre, tekniske klargøringer sted.

Herefter vil jeg sige et par ord om de ændringer, vi har betragtet som nødvendige for at få den brede tilslutning.

Ændringen fra de 50.000 kr. til 100.000 kr. i aktieselskabskapital kan ikke rigtig rubriceres ind her; det er noget, der sådan set har været enighed om var en styrkelse af selskabet som sådant, og det skal ses i lyset af anpartsselskabernes samtidige tilstedekomst.

§ 26, stk. 2, om aktiebogens tilgængelighed har jo været et hovedpunkt i debatten. Jeg skal henvise til, at jeg allerede ved første behandling gjorde opmærksom på, at der ligger et problem her, og det, der er sket er jo, at man under udvalgsarbejdet er blevet enig om at begrænse adgangen til at gøre sig bekendt med aktiebogen. Fremover vil det kun være offentlige myndigheder og de ansatte i selskabet, der udover den almindelige ledelse i selskabet har adgang til at se aktiebogen.

Her som på visse andre punkter, hvor vi har gjort indrømmelser til VKR-partierne og dermed også til erhvervsorganisationerne, er det argumentationen om spekulationstruslen, vi først og fremmest har accepteret. Man har fremstillet problemerne sådan, at vi står over for en risiko for især udenlandske spekulationsprægede opkøb af danske aktier. Hvis det erhvervspolitiske klima her i landet virkelig er så dårligt, at store danske virksomheder ser sig tvunget til at flytte til udlandet, er det naturligvis svært at se nogen realitet i den anden trussel om udenlandske opkøb her i landet. Men selvfølgelig er det erhvervspolitiske klima i Danmark heller ikke sådan, som det noget jamrende er blevet fremstillet på det seneste, og derfor har vi ment det saglig rigtigt at lægge vægt på den interesse, selskaberne kan have i at beskytte sig mod spekulationsprægede angreb, og accepteret tankegangen på nogle af disse punkter.

Offentlige myndigheder vil fremover have denne adgang, og det vil sige, at de har det som noget dagligdags, der ikke vil kræve dommerkendelse eller andre fiksfakserier. De offentlige myndigheder har, når de finder det nødvendigt eller hensigtsmæssigt, umiddelbar adgang til selskabernes aktiebøger.

[Poul Nielsen.]

§ 48 er et andet punkt, hvor vi under hensyntagen til en lignende tankegang har accepteret imødekommelsen af kravet om at kunne beskytte virksomhederne mod spekulationsprægede anslag. Vi har accepteret, at man må ligge med egne aktier op til 10 pct. og med de regler om, at man skal skaffe sig af med dem igen på en række nærmere angivne betingelser, der i øvrigt foreligger.

Vi har også accepteret spekulationsproblematikken i forbindelse med vores tilslutning til, at man ikke skal have 10 pct. men hele 25 pct. af aktionærene bag et krav om granskning. Men selve granskningsinstituttets anvendelighed som en mulighed for at gå i dybden med et firma, som der ikke er tillid til blandt dets aktionærer længere, er fuldstændig klart opretholdt. Man kan sige, at starten på det er blevet lidt vanskeliggjort, og derved har man også vanskeliggjort eventuelle spekulanters anslag mod selskabet ved at kunne sætte det her i gang på et usikkert grundlag, bare man har 10 pct. af aktiekapitalen.

Vi har også accepteret, at der skal være 1 års anciennitet som grundlag for valgbarhed til bestyrelsen i § 49, når det drejer sig om lønmodtagernes repræsentation i bestyrelsen. Det synes vi sådan set ikke er nogen indrømmelse i og for sig. Det er et ganske rimeligt krav, og det er i øvrigt ikke nær så stort et anciennitetskrav, som der gennemgående stilles, når det drejer sig om tillidsmandsvalg.

Til gengæld har vi i udvalgsarbejdet fastholdt en række punkter, som vi betragter som landvindinger. Medarbejderrepræsentationen i bestyrelsen betyder starten på en ny epoke, når det drejer sig om samarbejdet i virksomhederne. Vi betragter ikke dette som en tilsidesættelse eller en indskrænkning af området for de hidtidige samarbejdsorganer i virksomhederne. Tværtimod mener vi, at dette vil være en løftestang for at uddybe og give samarbejdet i disse andre organer større realitet, fordi det vil kunne ske på baggrund af en anden og bedre viden om virksomhederne, end det er muligt i langt, langt de fleste tilfælde i dag, hvor man ikke er tvunget til at dele oplysningerne med medarbejderne. Der vil også være tale om, at man rent faktisk får en direkte indflydelse i bestyrelsen.

Vi har ikke accepteret tanken om undtagelser i denne medarbejderrepræsentation. Det har været fremme, at pressen ønskede en undtagelse, fordi der var tale om virksomheder med et noget andet sigte osv. Men vi har aldrig haft indtryk af, at det var i bestyrelserne, at dagbladenes redaktionelle linje blev lagt, og vi har endvidere den opfattelse, at det ville være overordentlig vanskeligt bare på en minimalt fornuftig måde at lave en afgrænsning af, hvad der var holdningsprægede foretagender, og hvad der ikke var det. Som jeg tidligere har sagt, ville Weekend-Sex også kunne påberåbe sig, at medarbejderne ikke skulle repræsenteres i ledelsen, fordi det også var holdningspleje.

Vi har eksempler fra udlandet på, at man prøver at køre med afgrænsninger af denne karakter, og det vil skabe en stadig uro omkring noget, vi mener bør være et selvfølgelig princip ved enhver erhvervsvirksomhed, nemlig at medarbejderne direkte er med i beslutningerne.

Vi er også glade for den stærkere mindretalsbeskyttelse for aktionærene, der er opretholdt på langt de fleste punkter. Vi er meget tilfreds med, at den stærkere placering af revisor som et egentligt selskabsorgan er blevet opretholdt, og jeg vil henvise til, at der i vores betænkning her ganske klart er præciseret, at der med denne stærkere placering af revisor også som en mere selvstændigt udfarende kraft i selskabets totale ledelse ikke pålægges revisorerne opgaver, der ligger ud over det, der hidtil har været tilfældet, når man talte om en god revisionsskik. Men der sker en styrkelse, og det mener jeg er en fordel også for selve aktieselskabets placering i offentligheden.

Dette gælder også de forbedrede regnskabsregler, der både er forbedrede med hensyn til offentliggørelseskravet og med hensyn til kravet om en mere dybtgående specifikation, end vi hidtil har kendt det.

Vi sætter også fremover stop for, at der kan eksistere stemmeløse aktier. Vi mener, det er principielt rigtigt, at man for en aktie skal have indflydelse i selskabet.

Disse ting, jeg har nævnt her, mener vi er forudsætninger for den bredere tillid til aktieselskabsformen som sådan, der gerne skulle blive et af produkterne af den nye lov. Aktieselskaberne er jo ikke kun et led i erhvervslivet, de er også et led i samfundet.

[Paul Nielsen.]

Det er meget væsentligt, at også anparts-selskabslovforslaget vedtages nu. Hvis ikke det var tilfældet, vil jeg indrømme, at vi havde haft meget svært ved at kræve aktieselskabslovforslaget vedtaget. De to ting er komplementære, og en del af kritikken mod aktieselskabsloven synes egentlig at bygge på, at man har overset den fremtidige eksistens af anpartsselskabet som et alternativ til aktieselskaberne, et alternativ, der især vil være attraktivt for de mindre virksomheder.

SF har på det sidste mandet sig op til at stille et ændringsforslag, som går ud på, at medarbejderne i de større virksomheder, hvor der er flere end 3 i direktionen, også skal vælge en repræsentant i direktionen. Det lyder jo udmærket, men jeg må præcisere, at det aldrig har været sigtet med denne lovgivning at konstruere et samlet balance-ret ledelsessystem for selskaberne, hvor arbejdstagerne får den samlede indflydelse, som vi mener de bør have. Vi har alene med dette lovforslag sigtet imod at give arbejdstagerne en startrepræsentation, en minimumsrepræsentation. Til gengæld har den også været klar i sin udformning og uden dispensationsadgang. Men selve spørgsmålet om magtbalancen mellem de forskellige interesser i ledelsen er et spørgsmål, der efter vores opfattelse skal løses i sammenhæng med gennemførelsen af økonomisk demokrati, og jeg må måske til SF's orientering oplyse, at økonomisk demokrati er noget, vi gerne vil gennemføre. Derfor har vi fastholdt, at repræsentationsproblemet skulle holdes inden for de rammer, vi har lagt i selve lovforslaget, og derfor må vi også sige, at vi må stemme imod SF's ændringsforslag.

Man kunne, hvis man skulle filosofere lidt her, sige, at hvis hele udviklingen i dette forår omkring ØD-problemerne havde tegnet sig anderledes, end den har gjort, havde der muligvis foreligget en politisk situation, som havde kunnet aktualisere overvejelser i anden retning end den, jeg her har givet udtryk for, men en sådan situation har der garanteret ikke foreligget.

Jeg vil dog efter disse bemærkninger meget klart give udtryk for tilfredshed, taknemlighed og glæde over, at SF støtter den endelige vedtagelse af lovforslagene og

også støtter vedtagelsen af de ændringsforslag, der har været nødvendige for at opnå et så bredt forlig, som vi nu har opnået. Jeg mener det helt uden finter og helt ærligt, når jeg siger, at det tjener SF til ære, fordi det viser netop, at hovedsigtet med disse lovforslag har kunnet fastholdes på en tilfredsstillende måde, selv om det er blevet med femkantet tilslutning, og det er en af grundene til, at jeg kippede lidt med flaget i starten af min tale her.

Jeg vil afslutningsvis sige, at det er meget vigtigt for lovens praktiske virke, at den har fået denne brede opbakning. Det er vel nok det, man normalt kalder en af erhvervslivets grundlove, vi her vedtager, og derfor er det meget vigtigt, at den er så politisk klar som muligt, og det er også vigtigt, at den er så teknisk klar som muligt, og her vil jeg henvise til, at vores betænkning er et mægtigt godt stykke håndværk, som yder et værdifuldt bidrag til en autoritativ fortolkning af lovens enkeltheder og intentioner på en lang række områder.

Til slut vil jeg takke for et udmærket samarbejde.

Hans Kjær: De 2 lovforslag, som vi nu har til anden behandling, var jo led i et større kompleks, og det er da ikke med utilfredshed, at jeg konstaterer, at de lovforslag, som vi var decideret kritiske over for, hvad angik deres indhold, er blevet udskudt.

Det er rigtigt, som hr. Poul Nielson var inde på i sin tale her, at et stærkt diskuteret spørgsmål har været, om også de to lovforslag, der her er til behandling, skulle udskydes. Under første behandling her i salen holdt vi spørgsmålet åbent; vi gav udtryk for, at vi ønskede at stifte nærmere bekendtskab med de synspunkter, der fra erhvervslivet ville blive fremført under udvalgsarbejdet. Vi udtrykte allerede dengang forståelse for, at man nødigt så et dobbeltarbejde, hvis det kunne undgås, men på den anden side gav jeg også udtryk for, at vi i mit parti længe havde ønsket en modernisering af aktieselskabslovgivningen.

Under udvalgsarbejdet blev det klargjort ved erhvervsorganisationernes henvendelse, at man lagde megen vægt på, at lovene afventede harmoniseringen i fællesmarkedet for at undgå den belastning, der vil følge af,

[Hans Kjør.]

at man nu først skal tilpasse sig en så omfattende lovrevision som denne og så skal på den igen, når lovene skal ændres som følge af EF-direktivernes gennemførelse. Jeg mener også, det gjorde et betydeligt indtryk, at erhvervsorganisationerne kunne oplyse, at Kommissionen opfordrede Ministerrådet i EF til at vedtage forslagene til 2., 3. og 4. direktiv før 1. juli 1974, fordi man så ville få et tidsmæssigt sammenfald af fristerne for gennemførelse af vedtægtsændringerne efter lovforslagene her og efter direktiverne. Men handelsministeren har jo fastholdt uden at ville dementere den oplysning, der blev givet af erhvervene, at det ville være udelukket, at Ministerrådet skulle kunne nå at vedtage direktiverne så hurtigt, og at alt talte for, at der ville gå flere år, før harmoniseringen blev en realitet. På det grundlag blev det så konstateret, at der var flertal i udvalget for, at disse lovforslag skulle gennemføres, og stillet over for den kendsgerning måtte vor opgave naturligvis være at prøve, om et ønske om vor medvirken kunne medføre tilstrækkelig bevægelighed i retning af vore synspunkter.

Når vi nu har afgivet en omfattende betænkning med ikke mindre end 45 ændringsforslag til de to lovforslag, hvoraf vi har givet tilslutning til de 43, men ikke til de 2, der er stillet af socialistisk folkeparti, dokumenterer det jo i sig selv, at vi fandt en sådan bevægelighed under slutfasen af det meget omfattende udvalgsarbejde. Dermed være naturligvis ikke sagt, at vi ikke havde yderligere ønsker, som vi lagde vægt på, men vi tror i mit parti, at det har betydning, at love som disse — erhvervslivets grundlove karakteriserede hr. Poul Nielson dem som i dag, sidste gang var det vist mig, der gjorde det — får en så bred tilslutning som muligt. Det er medvirkende til at etablere ro i erhvervslivet, at der ikke er politisk uro om en sådan lovgivning, og det er jo det, erhvervslivet trænger til. Hr. Poul Nielson udtrykte det sådan, at man havde måttet give politiske indrømmelser for at få denne brede enighed, men ud fra det, jeg siger her, ville jeg egentlig foretrække at udtrykke det sådan, at det i virkeligheden har været argumentationen både i de henvendelser, vi har fået udefra, og i den, vi andre har fremført i udvalgsarbejdet, der har overbe-

vist om, at dette var de rigtige løsninger. Hvis jeg kan leve i den tro, har jeg også større tro på den mulighed, jeg talte om, for at undgå politisk uro. Vi kan så beklage, at vore argumentationsevner ikke har været tilstrækkelige til, at vi har kunnet få alle de synspunkter igennem, som vi har stået for, men jeg erkender, at der er nået meget væsentlige resultater på områder, som vi lægger vægt på.

Det er også rigtigt, at en del af ændringsforslagene først og fremmest tjener til tydeliggørelse, som hr. Poul Nielson sagde, og jeg synes, at man skal mærke sig, at der udover det, der er fremkommet i ændringsforslagene, er sket en tilsvarende tydeliggørelse gennem betænkningens meget omfattende tekst, som har været en medvirkende årsag til, at vi har kunnet nå et fælles resultat. Man må vel sige, at denne betænkning virkelig yder et afgørende bidrag til lovforslokkningen.

Jeg skal derfor anbefale enhver interesse-ret nøje at gå betænkningen igennem, og jeg skal her kommentere nogle enkelte af de ændringsforslag, som jeg tillægger særlig vægt.

I stedet for det oprindelige forslag om at forhøje aktiekapitalen fra 10.000 kr. til 50.000 kr. over en overgangsperiode er der nu enighed om at forhøje den til 100.000 kr. Der er i betænkningen henvist til, at dette er i bedre overensstemmelse med prisudviklingen siden 1930-loven, og det er jo sandt, men jeg lægger også vægt på, at vi ved denne større forhøjelse fra starten formentlig vil fremme en direkte overgang til anpartsselskaber af det meget betydelige antal virksomheder her i landet, som vil finde deres naturlige arbejdsform inden for den nye anpartsselskabsform. Netop det, at man får en sådan større direkte overgang af et betydeligt antal selskaber, vil i nogen grad modvirke det irritationsmoment, der ligger i, at man skal igennem en dobbelt behandling, når EF-direktiverne kommer igennem.

Vedrørende aktiebogen skal jeg udtrykke min uforbeholdne glæde over, at de synspunkter, som vi hævdede ved første behandling, har vundet genklang, at de betæneligheder, som vi havde ved at give den brede offentlighed adgang til aktiebogen, er blevet imødekommet. Til gengæld er der så opnået enighed om, at der skal være adgang

[Hans Kjør.]

for offentlige myndigheder og, hvor arbejdstagerne ikke har valgt bestyrelsesmedlemmer, også for en repræsentant for arbejdstagerne efter nærmere af handelsministeren fastsatte regler. Jeg må sige, at det sidste må forekomme at være en rimelig tilføjelse, når vort ønske om at undlade den direkte brede offentlighed er imødekommet. Det har jo en vis sammenhæng med, at vi også har fået imødekommet vores synspunkter med hensyn til virksomhedernes muligheder for at erhverve egne aktier. Det har været fremført, at reglen ingen bekendt nogen sinde har dannet baggrund for misbrug, men at den kan bruges til værn af et selskabs interesser i givne situationer, og det er med tilfredshed, at vi har modtaget de ændringsforslag, som nu fastlægger regler derfor byggende på den gamle lov.

Det er jo det helt afgørende, at vi ved disse to lovforslags gennemførelse kommer i gang med en udvikling i retning af medarbejderindflydelsen og demokrati på arbejdspladsen, og det kan selvsagt kun glæde mit parti, der var først fremme med et initiativ på dette område.

Jeg synes også, det er glædeligt at notere, at 7 af de store erhvervsorganisationer har stillet sig positivt over for denne udvikling, selv om det da også skal nævnes, at de har haft ønsker i denne forbindelse, som ikke har kunnet opnå tilstrækkelig tilslutning.

Jeg vil gøre en enkelt bemærkning med hensyn til, om antallet af beskæftigede skal være 50 eller 100, som erhvervslivet havde ønsket, for at de skal være repræsenteret i bestyrelsen, og jeg gør det på baggrund af, at mit parti i det forslag til folketingsbeslutning, som vi har fremsat, gik ud fra de 100. Det har vi ikke kunnet få tilslutning til, men jeg ønsker at understrege, at denne divergens i tallene ikke er udtryk for noget ønske om frå vor side om en restriktiv holdning til sagens realiteter, men vi har argumenteret ud fra den kendsgerning, at det ikke er paritet mellem tallene i forhold til bestyrelsesvalg og inden for samarbejdsud-

valgene, og derfor ville et højere tal, måske 100, måske 75, nok i højere grad have skabt denne paritet. Vor argumentation er udelukkende gået på de betænkeligheder, der kunne være ved vanskeligheder som følge af, at der ikke er denne paritet.

Vi er tilfreds med, at der kommer en anciennitetsbestemmelse for valgbarheden af disse medarbejderrepræsentanter i bestyrelserne. Vi havde foreslået 2 år, og nu er vi nået til enighed om 1 år. Jeg skal ikke sige andet, end at jeg tror, at de formål, vi tilsigtede med denne anciennitetsbestemmelse, for så vidt opfyldes fuldt ud lige så godt med afgrænsningen til 1 år.

Jeg vil nævne, at netop i spørgsmålet om medarbejderaktionærerne er der en tydeliggørelse i betænkningen, hvor der er redegørelser for, hvad man forudsætter og forventer i den henseende. Det gælder handelsministerens bekendtgørelse om, at reglerne skal forhandles forud med organisationerne, og det understreges, at disse bestyrelsesmedlemmer har præcis de samme rettigheder og pligter som alle andre bestyrelsesmedlemmer, f. eks. om tavshedspligt, strafansvar, inhabilitetsbetingelser og erstatningsansvar. Endelig fremhæves det, at hvor et bestyrelsesmedlem i valgperioden afsættes af dem, der har valgt ham, indtræder suppleanten primært automatisk på posten.

Jeg synes også, det er væsentligt at pege på, at af de opklarende bemærkninger i betænkningen fremgår det, at der, som loven nu udformes, er en minoritetsbeskyttelse i den forstand, at en eventuel minoritetsgruppe blandt arbejdstagerne altid vil have mulighed for at vælge den ene af de to bestyrelsesmedlemmer, når de udgør en gruppe på én mere end en tredjedel. Man kan så diskutere frem og tilbage — og det har været gjort — om denne grænse er rimelig. Men når det drejer sig om valg af to medlemmer og man så har sikkerhed for den ene tredjedel af dem, der skal vælge, synes jeg, det er en ganske rimelig afgrænsning.

[Hans Kjør.]

Jeg vil godt stille handelsministeren det spørgsmål i forbindelse med medarbejderrepræsentationen, hvilke planer ministeren har med hensyn til andre virksomhedsformer. Vi har jo beskæftiget os i udvalget med en klargørelse af afgrænsningen af, hvilke virksomheder der er omfattet af denne lovgivning. Jeg tænker specielt på andelsselskaber og kooperative virksomheder, men for så vidt også på offentligt ejede virksomheder. Her opstår nu et hul. Men jeg er overbevist om, at handelsministeren er fuldt opmærksom på, at der er dette hul, og derfor ville det være rimeligt, om vi kunne få en enkelt bemærkning om, hvilke planer ministeren har på dette område.

Beskyttelsen af minoritetsaktionærerne er et af hovedtrækkene ved den nye aktieselskabslov. Der foretages ved et ændringsforslag fra ministeren en udbygning af denne beskyttelse både i aktieselskabslovsforslaget og anpartsselskabslovsforslaget, hvorved man sikrer imod, at likvidation foretrækkes fremfor konkurs alene for at komme uden om den indberetningspligt, der i konkursloven pålægges en kurator. Disse to ændringsforslag har direkte relation til den aktuelle drøftelse om misbrug ved det, man nu kalder for bagmandsvirksomhed.

Til gengæld har der vist sig forståelse for under drøftelserne, at på to områder var disse minoritetsregler i virkeligheden af lidt modsat art, idet de kunne give anledning til misbrug for en minoritetsgruppe, hvilket må være imod lovens hensigt. Det ene forhold går på, at man vedtægtsmæssigt ønsker at nedsette udbyttet. Jeg synes, det må være klart, og det er også blevet accepteret, at en sådan situation kun vil kunne opstå, hvis man ønsker at konsolidere virksomheden. Det må derfor siges at være på grænsen til minoritetsterror, hvis 10 pct. af aktiemassen skulle foretrække penge her og nu fremfor at tage hensyn til virksomhedens langsigtede interesser, så man derigennem kunne forhindre en ellers fornuftig konsolidering. Den situation var ingenlunde utænkelig, men det er der nu taget hensyn til.

Det andet gælder det nye granskningsinstitut, hvor vi har peget på den risiko for misbrug, der kunne ligge i, at en så beskeden minoritet bare kunne kræve granskning uden nogen som helst form for ansvar og

derigennem skabe en uro om selskabet, der kunne udnyttes på en højst uheldig måde. Den løsning, man har fundet på disse to punkter, er, at en tiendedel ændres til en fjerdedel i begge forhold, og det mener vi er en absolut god løsning.

Jeg skal under revisionsafsnittet nævne den fordel, jeg ser i, at 2 mill. kr.s grænsen for valg af revisorer går helt ud af billedet. Det vil glæde mange. Om ikke andet vil det i hvert fald glæde alle de registrerede revisorer. Det er måske ikke vor opgave ligefrem at glæde en bestemt del af menneskeheden, men da vi i folketinget har gennemført en lov for registrerede revisorer, må det være rimeligt, at vi lever op til vore intentioner.

Der har været andre henvendelser fra revisorerne, som hr. Poul Nielson gik dybt ind på, og jeg skal ikke skjule, at vi især har haft betænkeligheder med hensyn til at pålægge revisor pligt til at anføre det, hvis generalforsamlingen efter hans mening ikke bør godkende årsregnskabet, og med hensyn til reglerne for, at revisor skal fremdrage ledelsens ansvarspådragende forhold. Også konsekvenserne af, at årsregnskabet nu også skal omfatte en årsberetning, har i forhold til revisors pligter givet anledning til drøftelser. Det er ikke lykkedes at afgrænse disse pligter, der efter lovtæksten må forekomme meget vidtgående, ved ændringsforslag. Men også her mener jeg, at betænkningen på væsentlig måde tydeliggør den afgrænsningsfortolkning, som handelsministeren har oplyst udvalget om. Jeg skal specielt nævne understregningen af, at revisors pligter herefter ikke omfatter de forvaltningsmæssige forhold.

Må jeg til slut gøre en enkelt bemærkning i forbindelse med det, hr. Poul Nielson sagde om, at ud over ønsket om en eventuel udsættelse af lovene under hensyn til EF-sammenhængen havde der været ønsker fremme af mere politisk præget art. Jeg har ikke helt den samme opfattelse af disse ønsker, men jeg erkender, at vi har haft et motiveret ønske om, at foretage en delvis gennemførelse af disse lovforslag eventuelt for at sikre medarbejderrepræsentationen, men ellers skulle lade dem stå sommeren over med henblik på genfremsættelse. Det forekommer mig at være en rent saglig betragtning, at hvor det drejer sig om så store lovkomplekser, er det en farbar vej, og vi

[Hans Kjær.]

har tidligere brugt den på forskellige tilsvarende områder. Lad mig bare nævne toldlovsrevisionen, hvor vi havde et omfattende udvalgsarbejde, men lod forslaget stå someren over og fik det genfremsat.

Der er to forhold, der kan begrunde en sådan fremgangsmåde. Først og fremmest vel nok dette, at selv om der har været et meget omhyggeligt forarbejde i kommissioner, og selv om erhvervslivets organisationer har været meget stærkt inddraget, kan der forekomme ting i en så omfattende lovgivning, som ingen har fået kendskab til, førend de enkelte virksomheder selv bliver opmærksom på det og fortæller, hvad det vil betyde netop for dem. Vi har jo i den forløbne tid haft et par henvendelser, som der er taget hensyn til ved ændringsforslag. Men ingen kan vel sikre sig imod, at vi ikke på tilsvarende måde vil kunne høre om andre forhold.

Den anden begrundelse kunne være hensynet til det arbejdspres, der er i folketinget i slutfasen. Vi kommer ikke uden om, at disse lovforslag, der har været behandlet så vidt jeg husker i 22 møder og med 7 samråd med handelsministeren, har givet os et stort pres på et tidspunkt, hvor vi alle også har opgaver i andre udvalg. Når jeg har sagt det, vil jeg understrege, at deri ligger ingen kritik fra min side af udvalgsarbejdet. Tværtimod vil jeg fastslå, at det har været nok så krævende, men overordentlig grundigt og velleddet og med stor åbenhed for drøftelse af alt, hvad vi har ønsket at drøfte. Jeg kan tilslutte mig den ros, som hr. Poul Nielson delte ud til minister, embedsmænd, udvalgsformand og sekretær, fuldt og helt, og jeg vil såmænd gerne udvide den også til de øvrige udvalgsmedlemmer. Jeg er nødsaget til at sige „de øvrige“, for jeg kan jo ikke så godt inddrage mig selv. Jeg synes virkelig, at der har været gjort et alvorligt og et godt stykke arbejde.

Jeg skal understrege dette, fordi jeg nu vil begære udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling. Det gør jeg, fordi vi har fået en ny henvendelse om et par ganske enkelte forhold, om jeg så må sige med omvendt fortegn, altså ikke med udsættelse som ønske, men med øjeblikkelig ikrafttræden som ønske. Det drejer sig om nogle praktiske foranstaltninger, som intet som

helst har med lovforslagenes realindhold at gøre. Man ønsker, at når loven træder i kraft den 1. januar, at slippe for at sidde med ført hånd og skrive sit navn under på alle aktiebrevene, når det kan gøres maskinelt i en ruf, og man ønsker, at de virksomheder, der har edb-anlæg, kan føre aktiebogen datamatisk. Og jeg synes faktisk, at ønsket om at iværksætte disse rent praktiske ting ved lovens ikrafttræden ikke er helt umotiveret, og jeg vil gerne have, at vi i hvert fald tager en drøftelse af det.

Endelig skal jeg kun gøre den bemærkning, at vi ikke kan stemme for de to ændringsforslag, ét til hver af lovforslagene, som er stillet af socialistisk folkeparti. Jeg skal afholde mig fra en længere redegørelse à la hr. Poul Nielsons om, at de hører hjemme i forslaget om økonomisk demokrati. Men da hr. Poul Nielson sluttede med at oplyse, at det var noget, han ønskede gennemført, skal jeg slutte med at oplyse, at det er noget, vi ikke ønsker gennemført.

De øvrige ændringsforslag vil vi anbefale at stemme for.

Per Federspiet: De lovforslag om aktieselskaber og anpartsselskaber har undergået ikke uvæsentlige ændringer under udvalgsbehandlingen med en ikke helt ringe forbedring til følge.

Da lovforslagene oprindeligt blev fremsat, havde vi fra oppositionens side en ubehagelig fornemmelse af, at sigtet med dem var at sætte aktieselskaber under stigende kontrol, gøre det vanskeligere for selskaberne at arbejde og kræve en række oplysninger, en offentlighed, som kunne betyde en belastning af selskabernes normale drift. Der er nu ved ændringsforslagene skabt en ny balance, som efter min opfattelse er overordentlig tilfredsstillende og rimelig.

Det oprindelige aktieselskabslovforslag tog i nogen grad ensidigt hensyn til to af de interesser, der utvivlsomt må tilgodeses i en aktieselskabslovgivning, nemlig mindretalsinteresserne og interesserne for større offentlighed, medens man i for ringe grad havde opmærksomheden henledt på, at en sådan lovgivning i første række foruden disse andre nødvendige hensyn må tage sigte på at gøre aktieselskaberne, som efterhånden er ved at blive den normale driftsform for større erhvervsvirksomheder, så

[Per Federspiel.]

effektive, så letarbejdende og så smidige som muligt og navnlig rustet til at stå stærkere i den internationale konkurrence, som ikke mindst vort medlemskab i De europæiske Fællesskaber betyder.

Den balance, der nu er tilvejebragt, bygges på tillid, og jeg kan helt slutte mig til, hvad mine forgængere på talerstolen har sagt om udvalgsarbejdet, hvor der har været forståelse for, at disse hensyn måtte afbalanceres. Vi har derved nået resultater, der ikke er helt ubetydelige. Der er fjernet en del skønhedsfejl, som var indført i den hensigt at sætte aktieselskaberne under unødigt kontrol. I meget høj grad er dette lykkedes, fordi vi har kunnet påvise, at disse samme foranstaltninger var egnede til at fremme spekulation mod aktieselskaber, hvad enten det var fra konkurrenter eller fra udenlandsk side. Der er skabt større tryghed om aktieselskabernes virke ved, at denne balance er opnået.

Der er ikke nogen grund for mig til at gå i enkeltheder med de ændringsforslag, det drejer sig om. Men jeg vil gerne gøre en bemærkning om medarbejderrepræsentanterne i bestyrelsen, som de fleste af erhvervsorganisationerne har stillet sig positivt til. Det har vi også fra vor side gjort, men vi tror nok, at det, der er opnået gennem udvalgsbehandlingen, vil lette dette nye træk i aktieselskabernes liv, som utvivlsomt vil være et fremskridt, forudsat at der vil kunne arbejdes under gensidig tillid og ikke under mistillid og mistro, således som man kunne få indtryk af det af lovforslagets oprindelige affattelse. Der vil kunne tilføres aktieselskaberne noget meget væsentligt derved, at medarbejderne, der jo har dagligdagen i virksomheden tæt inde på livet, kan deltage i drøftelser om aktieselskabets forhold i almindelighed.

Der er et enkelt punkt, jeg gerne vil høre ministerens mening om. Det er fastslået meget klart, og betænkningen gør det helt tydeligt, at medarbejderrepræsentanterne indtræder i bestyrelserne med nøjagtig samme rettigheder og forpligtelser som andre medlemmer af bestyrelsen, generalforsamlingsvalgte, repræsentantskabsvalgte, eller hvad det nu kan være. Men samtidig er der gjort nogle bemærkninger om inhabiliteten, der hænger sammen med en enkelt be-

stemmelse i lovforslaget om, at et bestyrelsesmedlem, der er interesseret i eller har personlig interesse i et bestemt forhold, ikke bør deltage i behandlingen af sådanne spørgsmål. Jeg må forstå det således, at det, det drejer sig om, er ikke at deltage i beslutningen om sådanne spørgsmål, for det ville være ganske urimeligt, hvis medarbejderrepræsentanterne i en virksomhed ikke skulle deltage i drøftelserne af arbejdsforhold eller overenskomstforhold. Man vil gerne høre deres mening om dem, men de har en personlig interesse, som diskvalificerer dem fra at deltage i selve beslutningen. Ganske på samme måde bør et bestyrelsesmedlem, der ligger i kontraktforhandlinger med et selskab, ikke være afskåret fra at gøre rede for forholdet i bestyrelsen. Han skal blot være afskåret fra at lade sin stemme falde ved selve beslutningen.

Jeg er opmærksom på, at der her kan opstå en vis konflikt mellem arbejdet i samarbejdsudvalgene og arbejdet i bestyrelsen. Jeg tror i og for sig ikke, at det vil blive tilfældet. Bestyrelsens almindelige generalforsamlingsvalgte medlemmer deltager jo ikke i samarbejdsudvalgene, men på den anden side er det dem, der er retningsgivende for firmaets dispositioner i hvert fald på længere sigt, og derfor vil det være rigtigt, at de har mulighed for at høre medarbejdernes synspunkter også om forhold, der naturligt hører ind under samarbejdsudvalgenes kompetence.

Hvordan dette nye institut vil udvikle sig, vil afhænge af den vilje til at føre det ud i livet, der er til stede i virksomhederne. Det ville være naivt at tro, at denne vilje er helt ens i samtlige virksomheder. Om dette spørgsmål kan der ikke lovgives. Det er til syvende og sidst et spørgsmål om almindelig dannelse, og jeg tror ikke, at selv kulturministeren vil være i stand til at formulere et forslag, der sikrer den almindelige dannelse.

På et enkelt punkt må vi med beklagelse konstatere at vore synspunkter ikke har kunnet vinde tilslutning under udvalgsbehandlingen, og det gælder at holde dagblade af politisk eller idémæssig karakter uden for bestemmelserne om medarbejderrepræsentation. Jeg kan ikke være enig i den betragtning, hr. Poul Nielson gjorde gældende om, at det ikke er bestyrelserne, der bestemmer den redaktionelle linje i dagbladene. Det er

[På Federspiel.]

til syvende og sidst bestyrelsen, der har ansvaret for, at et dagblad, der f. eks. ifølge sine vedtægter skal anlægge en bestemt politisk linje, også er i stand til at gøre det. Det forekommer mig, at medarbejderrepræsentanterne må føle sig i nogen grad som en hund i et spil kegler, når det drejer sig f. eks. om politiske dagblade. Jeg ved ikke, hvordan medarbejderrepræsentanterne vil befinde sig i bestyrelsen for Weekend-Sex, hvis det har en bestyrelse, men det er i hvert fald en ganske irrelevant betragtning. Det har kunnet gøres i Tyskland, og det har kunnet gøres i Norge, og jeg kan ikke acceptere ministerens betragtning om, at det er praktisk ugørligt at foretage en sådan afgrænsning. På den anden side er det ikke min opfattelse, at der vil ske nævneværdige ulykker. Det vil mest være til ubehag for medarbejderrepræsentanterne at deltage i et arbejde, som i mange tilfælde vil ligge uden for deres politiske interesser.

Vi kan fra venstres side tiltræde samtlige de stillede ændringsforslag undtagen de af socialistisk folkeparti stillede af grunde, som mine forgængere allerede har været inde på. Vi kan anbefale aktieselskabslovsforslaget, som det nu foreligger, selv om vi havde fundet det ønskeligt — her er jeg ganske enig med hr. Hans Kjær — at disse to lovforslag havde fået lov til at ligge sommeren over. Der er ikke så helt lidt overflødig lovstof i dem, som giver administrative besværligheder, som kan give anledning til fortolknings tvivl, og som i virkeligheden ikke tjener noget praktisk formål. Det havde også været nyttigt, hvis vi havde haft mulighed for at høre erhvervsorganisationernes praktiske folks synspunkter i højere grad, end tilfældet har været. Der er ikke mindst fra revisorerne side rejst spørgsmål om de særlige bestemmelser om revisionen, og jeg er meget glad for de bemærkninger, der i betænkningen tydeliggør, at revisors stilling i virkeligheden ikke er spor anderledes, end den hidtil har været, nemlig at kontrollere, at det går rigtigt til i overensstemmelse med god forretningsskik.

Vi havde gerne set, at den sidste rest af den nærmest politimyndighed, der er tillagt revisorerne, nemlig adgangen til at forlange en generalforsamling indkaldt, var udgået. Det lægger en ubehagelig byrde på revisor-

erne, og det tjener til at forflygtige ansvaret i aktieselskaberne, der både efter den nye og den gamle aktieselskabslov nødvendigvis i første række må hvile på selskabets bestyrelse, der skal have myndighed til at bestemme selskabets virkemåde.

Men udvalgsarbejdet har altså ikke kunnet få lov at strække sig over den fornødne tid. Der havde ikke været så forfærdelig megen grund til at gennemføre lovforslagene allerede nu; det ville have været tilstrækkeligt til efteråret eller i løbet af den kommende samling. Jeg tror dog ikke, det havde været nødvendigt at afvente de kommende EF-direktiver. Nogle af dem vil antagelig lade vente på sig i adskillige år, andre kan komme i løbet af det første par år. Ingen af dem vil på revolutionerende måde gribe ind i aktieselskabslovgivningen, som den nu foreligger, og der vil under alle omstændigheder blive givet temmelig lange tidsfrister til at foretage de nødvendige justeringer.

Jeg vil meget anbefale, at man i handelsministeriet fortsat arbejder med denne lovgivning, hvad jeg forstår automatisk sker i forbindelse med EF-direktiverne, og søger at finde frem til en lang række forenklinger, som vil være påkrævede for at tilgodese det, som for mig er det afgørende hensyn: at aktieselskabsloven gør det muligt for aktieselskaberne at virke effektivt og smidigt.

Nordqvist: Ved første behandling af disse to lovforslag sagde jeg blandt andet, at jeg håbede, at vi igennem udvalgsbehandlingen ville nå frem til en lovgivning, der ville vise sig at blive et fortrinligt instrument for dansk erhvervsliv. Jeg er faktisk af den opfattelse, at det har vi fået med de udkast, der nu ligger på bordet. Vi lærte i sin tid, at „pater est quem nuptiae demonstrant“, eller frit oversat: „fader er den, hvem bryllupsfaklen peger på“. Der er vel ingen grund til her at stå og diskutere, hvem der har pateriteten til de forskellige ændringsforslag. Jeg vil nøjes med at konstatere, at de små antegninger, jeg fremførte ved første behandling, har ministeren imødekommet ved flere af ændringsforslagene.

De tidligere ordfører har foretaget en grundig gennemgang af de forskellige ændringsforslag og af betænkningen, så det lader jeg ligge. Man har diskuteret, om det var rimeligt at revidere aktieselskabsloven

[Nørdqvist.]

nu, og jeg er faktisk i dag af den opfattelse, at det er rigtigt, at vi har taget den store revision allerede på nuværende tidspunkt. Det er, som ministeren har oplyst, tvivlsomt, om de nævnte EF-direktiver bliver gennemført de første år, og selv om vi ventede, måtte vi indstille os på yderligere administration. En af de ulemper, den nye lov formentlig får, er, at den medfører mere administration, og det har man allerede kritiseret. Men det var vi ikke sluppet for alligevel.

Jeg ser, en kendt advokat allerede gnider sig i hænderne over, at ministeren med tilslutning fra udvalget er nået frem til en aktiekapitalstørrelse på mindst 100.000 kr. Dertil er kun at sige, at når vi engang får gennemført disse EF-direktiver, skal aktiekapitalen yderligere forhøjes, så det er i hvert fald ikke nogen begrundelse for stadig væk at skubbe problemet foran sig. Vedkommende har jo gennem årene legalt oprettet adskillige aktieselskaber, og det må erkendes, at ved salg af disse aktieselskaber kan der opnås en gevinst. Men jeg kan ikke se, at vi kan løse problemet på anden måde, end vi har gjort. Det er heller ikke rimeligt at afvente fornuftige ændringer af aktieselskabsloven bl. a. på grund af det nævnte forhold.

Et særligt problem, som blev aktuelt for udvalget, var de konsekvenser, der fulgte i kølvandet på bagmandsrapporten. Jeg skal sige for mit vedkommende, at jeg er glad for, at handelsministeren ikke blev panikslagen, men holdt fast ved hævdvundne traditioner. Vi må også erkende, at det, der er godt i den ene retning, kan skade i en anden henseende. Jeg kan nævne bestemmelsen om, at koncerner skal have én og samme revisor. Det er i al almindelighed udmærket, men vi kan ikke bestride, at netop denne bestemmelse kan være årsag til, at man kan køre en stribe selskaber og på den måde udøve det, man på det seneste har kaldt bagmandsvirksomhed.

Vedrørende lønmodtagerrepræsentationen indføres nu den bestemmelse, at for at være valgbar skal man have været ansat i vedkommende firma i mindst ét år. Jeg kan acceptere denne ændring af det oprindelige lovforslag, idet jeg går ud fra, at det dermed sikres, at det er de ansatte i firmaerne, der

får indflydelsen — med andre ord: at det ikke bliver organisationerne, der sætter sig på disse medarbejderrepræsentanter.

Nu var hr. Per Federspiel før lidt kritisk eller i hvert fald usikker med hensyn til, hvorledes disse bestyrelsesrepræsentanter ville fungere i praksis. Men man har det mange steder i udlandet, og mig bekendt fungerer det udmærket. Jeg tror i og for sig også, at den danske befolkning er så fornøftig, at man ret hurtigt finder ud af, at det er et gode både for selskaberne som sådan og for de ansatte, og at man derfor også hurtigt finder ud at udnytte dette gode på fornøftig vis både for den ene og for den anden part.

Hr. Hans Kjær sagde, at der i udvalget har været betænkeligheder ved granskningen, og jeg skal ærligt indrømme, at jeg stadig væk er lidt nervøs ved dette nye institut. Derfor kan vi glæde os over, at ministeren har været imødekommende og sat grænsen for det mindretal, der kan begære granskning via skifteretten, op fra 10 til 25 pct.

Jeg er glad for, at ministeren klart har fastslået, at revisors opgave i realiteten er den, han har i dag. Arbejdsmæssigt skal han udvise god revisionsskik, og hans ansvar går i og for sig ikke ud over det almindelige erhvervsansvar. Tilbage er så, at han kan indkalde til generalforsamling. Jeg havde ikke haft noget imod, at det var blevet strøget, men jeg håber, det glider.

Der er en anden ting for revisorerne, jeg er lidt betænkelig ved, og det har ministeren fastholdt ikke at ville ændre. Det er dette, at revisor skal gøre opmærksom på det, hvis han finder, at regnskabet ikke bør godkendes. Jeg mener stadig væk, at revisors opfattelse af regnskabet skal fremgå af revisionspåtegningen. Dette, som er en ret efter loven, kan udmærket blive en pligt, og hvis revisor er alt for forsigtig, er jeg bange for, at vi får en stiltfærdig udvikling, og det kan ikke være meningen.

Vi har i udvalget drøftet sammenhængen mellem regnskabsreglerne i selskabsloven og de særlige skatteregler, og vi har i betænkningen fået et løfte om, hvad jeg lægger stor vægt på, at vi får en sammenstilling af regnskabsreglerne i aktieselskabsloven og skattelovene. Det er jo således, at der flere steder i lovforslaget her står, at vedkom-

[Nordqvist.]

mende selskab skal gøre sådan og sådan, med streg under „skal“. Derfor skulle man nødvendigvis mødes med den indvending fra skattemyndighederne, at de afskrivninger, man har foretaget med aktieselskabsloven i hånd, ikke kan accepteres af skattemyndighederne. Den slags dobbelte bestemmelser, der kun kan forvirre borgerne, må vi se at få udryddet.

Jeg mener, at aktieselskabslovsforslaget og lovforslaget om anpartsselskaber tilsammen, når først de er indkørt, vil vise sig at være nogle glimrende instrumenter, praktiske og fornuftige for det fremtidige danske erhvervsliv, og det radikale venstre kan tiltræde begge lovforslag med samtlige ændringsforslag.

Vi kan ikke tiltræde de to af SF stillede ændringsforslag om lønmodtagere i direktionen. Nu er det vel i det hele taget problematisk, om det er så særlig behageligt at være medlem af direktionen, men bortset fra det er en direktør en arbejdstager, han er selskabets funktionær. Vi mener, at den måde, arbejdstagerne bedst bliver repræsenteret i selskabet på, er ved de nævnte repræsentanter i bestyrelsen.

Heller ikke jeg skal undlade at takke ministeren for den gode vilje og udvalgets formand for god evne til at få de modstridende opfattelser til at bøje sig mod hinanden, og jeg skal takke øvrige udvalgets medlemmer for et fornuftigt samarbejde.

Poul Dam: Jeg kan begynde med at udtrykke min glæde over, at det er lykkedes at få disse to lovforslag frem til anden behandling, og i naturlig forlængelse heraf min beklagelse af, at det ikke lykkedes at få de tre andre lovforslag frem. Jeg bemærkede, at det nærmest glædede hr. Hans Kjær, at vi ikke var kommet så langt med dem. Men for mig er det et minus, at de foreslåede regler om offentlig repræsentation i pengeinstitutternes ledelse nu må udskydes, og at forsikringsselskaberne altså heller ikke kommer med, når det drejer sig om lønmodtagernes repræsentation i ledelsen. Der var en naturlig sammenhæng i det forslagsbundt, handelsministeren fremsatte, og jeg er derfor ked af, at vi ikke har fået det hele med i denne omgang.

De mange ændringsforslag, der er stillet,

skal jeg ikke sige noget særligt om. Det fremgår af den meget udmærkede og fyldige betænkning, hvad der er baggrunden for dem. Jeg skal dog bemærke om et af dem, nemlig ændringsforslaget om forøgelse af den pligtige aktiekapital, at det er en nyttig og for længst påkrævet revision, der her sker. Vi ved alle, at der er foregået en meget omfattende stiftelse af 10.000 kr.s aktieselskaber igennem de senere år, og det fortsætter tilsyneladende med usvækket hast. Det må betegnes som et misbrug af aktieselskabsformen. De pågældende aktieselskaber stiftes kun i meget få tilfælde af hensyn til erhvervsformål. De stiftes af skattehensyn og af mange andre grunde og er altså i modstrid med aktieselskabslovens egentlige formål.

Loven træder først i kraft den 1. januar 1974, og man kan måske sætte et spørgsmålstegn ved det rimelige og fornuftige i, at denne nyttegning af 10.000 kr.s aktieselskaber stadig kan fortsætte endnu i 7 måneder, hvorefter de pågældende selskaber har 3 år til at fortsætte deres virksomhed i uden at behøve at sætte aktiekapitalen op til de 100.000 kr. Jeg ved ikke, om der er tid til at se på det mellem anden og tredje behandling, men i hvert fald er her en mangel ved lovforslaget.

Om ændringsforslagene i øvrigt gælder i det store og hele, at de er præget dels af tekniske hensyn, dels af det grundsynspunkt, at det kapitalistiske liv er en jungle, hvor man må være bekymret for regler, der med et demokratisk formål kan gøre det alt for let at drive spekulation omkring aktieselskaberne. Når granskningsparagraffen er foreslået ændret, er begrundelsen bl. a. den, at man skal kunne hindre, at et eller andet tilfældigt mindretal, der ikke forfølger aktieselskabets formål, men helt private formål, kan bidrage til at bringe selskabet i vanskeligheder og dermed gøre det lettere at slagte virksomheden. Der er også andre af reglerne, som er ændret på grund af faren for virksomhedsslagning.

Det er tekniske ændringer, der som sagt bunder i en virkeligheds erkendelse, nemlig en erkendelse af, hvordan det kapitalistiske samfund fungerer, og da vi nu engang foreløbig lever i dette kapitalistiske samfund, er vi nødt til at acceptere reglerne. De er på det givne grundlag rimelige og fornuftige.

[Poul Dam.]

Men man kan jo tænke sig, at andre foranstaltninger fremtidig bliver truffet med en mulighed for at beskytte virksomhederne mod spekulation på anden måde. At beskytte virksomhederne vil jo ikke alene sige at beskytte nogle kapitalejere, men nok så meget at beskytte de mennesker, der har deres daglige arbejde i virksomhederne. Det er arbejdspladser, der skal bevares for produktionens og for arbejdstagernes skyld. Vi mener derfor, at det fremtidige arbejde med aktieselskabslovgivningen, i det omfang, vi får lov til det for EF, må sigte imod at forøge den offentlige indsigt og offentlige indflydelse ganske betydeligt samt forøge medarbejderindflydelsen.

Lovforslaget bygger stadig væk som grundsatning på forestillingen om, at det er kapitalen, der er den eneste produktionsfaktor, som bør have en afgørende indflydelse. Det er naturligvis et fremskridt med de to lønmodtagerrepræsentanter i en række større selskabers bestyrelser, men de kommer i en vis udstrækning til at sidde som gidsler. De får ikke tillagt en indflydelse, der svarer til den betydning, lønmodtagernes arbejdsindsats har for det samlede produkt af virksomhederne. Det er et spørgsmål, om det er rigtigt at have den høje grænse på 50 arbejdstagere for at få medarbejderrepræsentation, men lad os nu tage det i første omgang og se, hvad vi kan nå til senere hen.

Vi har fra SFs side, som hr. Poul Nielson sagde, mandet os op til at stille et enkelt ændringsforslag. Vi kunne godt med angst for at blive end mere upopulære her i salen have stillet et meget stort antal ændringsforslag og bedt om at få afstemning over dem alle sammen. Men bortset fra vores kærlighed til vores kolleger og hensynet til vore kollegers kondi anser vi dette for at være en temmelig tom demonstration.

Når vi har stillet dette ene ændringsforslag, der drejer sig om lønmodtagerrepræsentation i større selskabers direktion, hænger det sammen med en erkendelse af, at i de store selskaber, hvor direktionen er et kollegium af flere direktører, vil den daglige beslutningsproces og indflydelsen i det hele taget i væsentlig større udstrækning ligge i direktionen end i bestyrelsen. Bestyrelsen vil sådanne steder have en kontrollerende,

overvågende funktion, men en lang række dispositioner foretages i direktionen. Det forekommer os, at det ønske om „medarbejdernes deltagelse i virksomhedernes ledelse“ — citat fra socialdemokratiets 4 års program — som så mange har fremsat, rimeligt kunne føre til, at man fik en sådan lønmodtagerrepræsentation i direktionerne.

Selv med denne ændring ville lovgivningen kun være en begyndelse, om end en god begyndelse, til en mere moderne selskabs- og dermed erhvervslovgivning. Vi tror, at der skal helt andre ting til i fremtiden, først og fremmest for at gøre lønmodtagerne virkelig engageret i det erhvervsliv, de skal leve af. Vi håber på store fremskridt i fremtiden, men er helt klar over, at spørgsmålet om, hvorvidt disse fremskridt skal blive til noget, ikke afgøres af socialistisk folkeparti, men af socialdemokratiet, og det ønsker vi partiet held og lykke til.

Handelsministeren (Erling Jensen): Må jeg også her ved anden behandling takke for en overordentlig positiv modtagelse af de lovforslag, der nu med ændringsforslag foreligger her.

Jeg vil gerne sige til hr. Poul Nielson, at også jeg anser gennemførelsen i denne samling for et overordentlig værdifuldt og vigtigt skridt. Jeg har hele tiden peget på, at en fortsat udskydelse ville betyde en helt urimelig lang barselperiode og være en nedvurdering af det erhvervsliv, der er i en så hastig udvikling og må kunne forvente, at vores selskabslovgivning følger med.

Et af hovedargumenterne for at vente var de kommende EF-direktiver om selskabsret. Jeg har hele tiden forfægtet det synspunkt, at der ville gå en endog rum tid, før man kunne forvente et samlet kompleks af selskabslovgivning på dette område. Jeg har grund til at takke hr. Per Federspiel for den bekræftelse, han som værende i centrum for disse overvejelser i dag har givet herpå.

Jeg har også i meget høj grad været imod tanken om en delgennemførelse af en ny lov. Vi havde brug for en helt ny lov, en lov, der startede en ny æra, og det har vi nu en chance for at få. En delgennemførelse ville have ført ny usikkerhed med sig. Derfor er jeg overordentlig taknemlig for, at et samarbejde mellem samtlige partier i denne sal nu fører til gennemførelse i denne samling.

[Handelsministeren.]

Hr. Poul Nielson gjorde en række bemærkninger om de henvendelser, der har været, især den fra de statsautoriserede revisorer. Jeg vil gerne understrege, at det også er min opfattelse, at vi hermed viser de anerkendte revisorer en tillid, som vi håber de vil modtage i samme ånd, som tillidsreklæringen er fremsat i. Vi mener, at disse revisorer i dag har en sådan uddannelse og en sådan ekspertise, at vi kan pålægge dem som tillidsrepræsentanter for samfundet og for aktionærerne disse udvidede opgaver, og vi tror, at de på længere sigt selv vil være tjent med at have påtaget sig disse opgaver, ligesom både aktieselskaberne og samfundet vil være tjent med det.

Endelig vil jeg gerne understrege hr. Poul Nielsons stærke bemærkninger om medarbejderrepræsentationens gennemførelse. Det er værd at understrege også i forbindelse med hr. Poul Dams bemærkninger, at den medarbejderrepræsentation i virksomheder, der nu gennemføres, så vidt jeg kan se er den mest uforbeholdne og den stærkest virkende, man har i de lande, vi traditionelt sammenligner vor udvikling med. Vi kommer ned på en størrelse af 50 medarbejdere, og jeg har ikke hørt, at man opererer med mindre størrelser i noget europæisk land. Vi undgår også en dispensationsbestemmelse, og jeg har ikke hørt, at det har været muligt i ret mange lande at undgå en sådan.

Til hr. Hans Kjær vil jeg gerne sige, at jeg i allerhøjeste grad påskønner den samarbejdsduelighed, betænkningen er udtryk for. Hr. Hans Kjær så med større eller mindre begejstring på forskellige af ændringsforslagene, og vi har det naturligvis på samme måde. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg er overordentlig lykkelig for at have fået lov til at udvide aktiekapitalen fra 50.000 til 100.000 kr. Jeg er overordentlig glad for, at man kunne godkende mit forslag om i højere grad at ligestille likvidationsprocessen med konkursprocessen og derved lægge en yderligere bremse på eventuel bagmandsvirksomhed. Derimod må jeg sige, at jeg

føler mig mest usikker over for ændringsforslaget om aktiebogen, mens jeg påskønner og glæder mig over, at det er lykkedes os at få fastslået medarbejdernes ret til gennem deres valgte repræsentanter at have indseende også på dette område.

Jeg er enig med hr. Hans Kjær i, at erhvervslivet nyder gavn af, at denne lov får en så bred tilslutning, at man kan være sikker på dens holdbarhed. Man må vel også i kraft af det stempel, der gives fra alle sider, føle sig overbevist om dens alsidighed. Jeg er også enig med hr. Hans Kjær i, at betænkningen udgør et værdifuldt bidrag til lovens umiddelbare tilgængelighed.

Jeg synes, jeg bør bekræfte hr. Hans Kjærs udtalelser om erhvervsorganisationernes holdning til medarbejderrepræsentation. Dette forslag er fra min side tænkt at skulle lægge op til en samarbejdsituation, og jeg finder det overordentlig værdifuldt, at vore erhvervsorganisationer på en enkelt undtagelse nær har ønsket med deres principielle tilslutning til medarbejderrepræsentationen i aktieselskabernes bestyrelser at markere, at de er tilhængere af dette samarbejde.

Hr. Hans Kjærs spørgsmål om, hvad jeg agter at foretage mig med andre virksomhedsformer, ikke mindst andelsselskaber og f. eks. også begrebet selvejende fonds, kan jeg besvare derhen, at så snart jeg føler mig færdig med den lovgivning, vi nu arbejder med, er det min hensigt at nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg, der skal vurdere, under hvilken form og på hvilken måde tilsvarende principper om medarbejderrepræsentation kan gennemføres i andre virksomhedsformer end de egentlige aktieselskaber.

Jeg takker hr. Per Federspiel for den vurdering, at vi nu har fundet den balance mellem samfund og erhverv og inden for erhvervene mellem ledere og medarbejdere, som vi kunne ønske, og jeg er enig i, at jeg under det meget grundige arbejde i udvalget om dette har fået overordentlig værdifuld bistand til at skabe en bedre lovgivning. Jeg er enig med hr. Per Federspiel i, at vi foruden at tilgodese forholdet til offentlighed,

[Handelsministeren.]

forholdet til aktionærer og forholdet til medarbejdere har til opgave at bistå aktieselskaber, så de kan arbejde let og smidigt og stå så godt rustet som muligt i den internationale konkurrence. Jeg er glad for hr. Per Federspiel's accept af, at det nu lykkes.

Hr. Per Federspiel havde nogle betragtninger om medarbejderrepræsentationen og pegede på, at vi nu ligesom havde fået markeret stærkere, at det var en samarbejdsituation, hvor han syntes at have kunnet læse i det oprindelige oplæg, at vi befandt os i en mistrosituation. Hvis hr. Per Federspiel har fået det indtryk oprindeligt, beklager jeg det. Så tror jeg nu også nok, hr. Per Federspiel er en af de få, der har fået det. Jeg har hele tiden ønsket at lægge op til en samarbejdsituation, og jeg føler mig helt i overensstemmelse med f. eks. de faglige organisationer, der i sin tid har rejst ønske om et samarbejde om disse ting. Når hr. Per Federspiel er lidt skuffet over, at vi ikke har indført en dispensationsbestemmelse, skylder jeg at sige, at det er min opfattelse, at enhver dispensationsmulighed ville have skabt større vanskeligheder for samarbejdsituationen, end når der ingen dispensationsmuligheder er.

Til spørgsmålet om inhabilitet skal jeg blot henvise til ordlyden af § 58, der siger:

„Et bestyrelsesmedlem eller en direktør må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem selskabet og ham selv eller om søgsmål mod ham selv, eller om aftale mellem selskabet og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis han deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod selskabets“.

Endelig vil jeg understrege, at det er min vurdering, at uanset at der har været et hektisk arbejde i erhvervsudvalget, har både udvalget og forhåbentlig da også ministeren taget sig tid nok til at behandle enhver henvendelse fra erhvervsorganisationerne tilstrækkelig grundigt til, at vi har lov at sige, at der er blevet taget ethvert tænkeligt hensyn til erhvervsorganisationernes holdninger i denne sag.

Til sidst må jeg sige, at jeg ikke er enig med hr. Per Federspiel i, at bestyrelsernes ansvar ligesom kan forflygtiges. En aktieselskabsbestyrelse har nøjagtigt samme ansvar, som

den altid har haft. Det er vist værd at få det fastslået fra denne talerstol.

Jeg skal takke hr. Nordqvist for hans meget positive gennemgang af det fælles resultat, vi er nået frem til, og nøjes med, da vi er så enige om dette fælles resultat, at tilslutte mig, at vi, som hr. Nordqvist sagde, med denne lov har skabt et fortrinligt instrument for dansk erhvervsliv.

Jeg skal bekræfte mit løfte til erhvervsudvalget om i samarbejde med min kollega finansministeren i den kommende tid at bestræbe mig på at lave en sammenstilling af regnskabsreglerne i aktieselskabsloven og skatteloven, idet jeg endnu en gang vil gentage, som jeg gjorde det i udvalgsarbejdet, at da de to love har forskellig målsætning, er det nok ikke rimeligt at vente sig, at man kan nå en absolut ensartethed i reglerne.

Jeg deler hr. Poul Dams glæde over, at vi når frem til et resultat i denne samling. Jeg deler hr. Poul Dams sorg over, at vi ikke også kunne nå frem til et resultat om de foreslåede ændringer af bank- og sparekasseloven og forsikringsselskabslovgivningen. Men jeg vil gerne sige til udvalget og dets formand, at jeg er enig i, at vore anstrengelser for at gennemføre en så sagligt gennemarbejdet aktieselskabslov og anpartsselskabslov som muligt ikke har levnet os tid til en grundig gennemgang af de andre lovforslag. Så glæder jeg mig til i næste samling, og forhåbentlig tidligt i næste samling, at fremsætte forslag til en helt ny bank- og sparekasselov, hvor samfundsrepræsentation og medarbejderrepræsentation vil være et led i et samlet lovkompleks. Det er min hensigt på samme tid at genfremsætte forslaget om en ændring til forsikringslovgivningen.

Jeg er ikke enig med hr. Poul Dam i, at medarbejderrepræsentanter bliver gidsler i bestyrelsen. Jeg har omgædes faglige tilidsrepræsentanter i mere end 12 år. Jeg kender deres faglige uddannelsesniveau. Jeg kender deres interesse for den virksomhed, hvori de er beskæftiget. Jeg kender overordentlig mange gunstige eksempler på godt samarbejde mellem virksomhedsledelser og medarbejderrepræsentanter.

Jeg er enig i, at det, vi foretager os nu, kun er en start, men jeg tror, det er en overordentlig værdifuld start, og jeg skylder dog at sige, at det i hvert fald er en af de stærke-

[Handelsministeren.]

ste starter, man til dato har kendt i noget europæisk land.

Når heller ikke jeg i denne omgang kan støtte socialistisk folkepartis ændringsforslag om en arbejderdirektør, skyldes det ikke mindst, at jeg ønsker at give den nye bestyrelsesrepræsentationsordning en fair indkøbschance, og at jeg meget gerne ser, at det medvirker til, at bestyrelserne igen får en stærkere position i selskabsledelserne. Hr. Poul Dam antydede jo, at den var på vej til at forsvinde.

Må jeg til slut sige, at det er min opfattelse, at vi nu i fællesskab har skabt en aktieselskabslovgivning og en dertil knyttet anpartsselskabslovgivning, som vil placere sig blandt de mest moderne, de mest avancerede i Europa. Det er min opfattelse, at vi har skabt en lovgivning, der med sit offentlighedsprincip, sit princip om bedre indseende fra revisorside, sit princip om minoritetsbeskyttelse, sit princip om granskningsinstitut og ikke mindst sit princip om medarbejderindflydelse giver os en chance for at skabe en tidssvarende selskabslovgivning, der lover godt for bedre samarbejde i virksomhederne og bedre samarbejde mellem virksomhed og offentlighed. Derfor skylder jeg at gengælde den tak, der er rettet til mine embedsmænd, og som jeg deler, og til mig selv med en hjertelig tak til det samlede erhvervsudvalg og dets formand for det overordentlig grundige og saglige arbejde med mine lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om aktieselskaber.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, §§ 2-10, ændringsforslag nr. 3, § 11, således ændret, §§ 12-22, ændringsforslagene nr. 4 og 5, § 23, således ændret, §§ 24 og 25, ændringsforslag nr. 6, § 26, således ændret, §§ 27-43, ændringsforslag nr. 7, § 44, således ændret, §§ 45-47, ændringsforslag nr. 8 om en ny affattelse af § 48, § 48 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 9, § 49, således ændret, og § 50
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 10

forkastedes med 124 stemmer mod 17.

§§ 51-55, ændringsforslag nr. 11, § 56, således ændret, §§ 57-78, ændringsforslag nr. 12, § 79, således ændret, §§ 80 og 81, ændringsforslag nr. 13, § 82, således ændret, § 83, ændringsforslag nr. 14, § 84, således ændret, ændringsforslag nr. 15, § 85, således ændret, §§ 86-91, ændringsforslag nr. 16, § 92, således ændret, §§ 93 og 94, ændringsforslagene nr. 17 og 18, § 95, således ændret, §§ 96-104, ændringsforslag nr. 19, § 105, således ændret, §§ 106-110, ændringsforslag nr. 20, § 111, således ændret, §§ 112-120, ændringsforslag nr. 21, § 121, således ændret, §§ 122 og 123, ændringsforslag nr. 22, § 124, således ændret, §§ 125-163, ændringsforslag nr. 23, § 164, således ændret, §§ 165 og 166, ændringsforslag nr. 24 om en ny affattelse af § 167, § 167 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 25, § 168, således ændret, §§ 169-174, ændringsforslag nr. 26, § 175, således ændret, §§ 176 og 177, ændringsforslag nr. 27, § 178, således ændret, og § 179

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):
Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om anpartsselskaber.

§§ 1-15, ændringsforslag nr. 1, § 16, således ændret, og §§ 17-30
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes med 125 stemmer mod 17.

§ 31, ændringsforslag nr. 3, § 32, således ændret, §§ 33-37, ændringsforslag nr. 4, § 38, således ændret, §§ 39-46, ændringsforslag nr. 5, § 47, således ændret, §§ 48-59, ændringsforslag nr. 6, § 60, således ændret, §§ 61 og 62, ændringsforslag nr. 7, § 63, således ændret, § 64, ændringsforslag nr. 8 om en ny affattelse af § 65, § 65 i den ændrede affat-

telse, ændringsforslag nr. 9, § 66, således ændret, § 67, ændringsforslagene nr. 10 og 11, § 68, således ændret, §§ 69-72, ændringsforslag nr. 12, § 73, således ændret, §§ 74 og 75, ændringsforslag nr. 13, § 76, således ændret, §§ 77-89, ændringsforslag nr. 14, § 90, således ændret, §§ 91-127, ændringsforslag nr. 15, § 128, således ændret, ændringsforslag nr. 16, § 129, således ændret, §§ 130-133, ændringsforslag nr. 17, § 134, således ændret, §§ 135 og 136, ændringsforslag nr. 18, § 137, således ændret, og § 138 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.30.

Mødet udsat kl. 13.07.

Mødet genoptaget kl. 14.30.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomst om en nordisk fond for teknologi og industriel udvikling.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXIII) findes i tillæg A. sp. 6211, fremsættelsen i tidenden sp. 6623).

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går forslaget til folketingsbeslutning direkte til anden (sidste) behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forhandling om handelsministerens redegørelse af 23. maj 1973.

(Redegørelsen (nr. VII) findes i tidenden sp. 6644).

Formanden: Jeg skal fastsætte en taletid på indtil 25 minutter for ordførerne i første omgang.

K. J. Mortensen: Man må vel nok konstatere, når man ser ud over salen, at den store interesse for erhvervsdebatten er ikke til stede. Det så vi også i formiddags i forbindelse med aktieselskabslovene.

Jeg vil dog alligevel gerne sige handelsministeren tak for den redegørelse, vi fik her i folketinget den 23. maj vedrørende erhvervslevets forhold. Jeg tror, det er en udmærket idé og for øvrigt yderst nyttigt, at handelsministeren giver en redegørelse lidt oftere og lægger op til en debat vedrørende erhvervslevets forhold og dermed også regeringens erhvervs politik.

Jeg mener ganske vist, at tidspunktet nu er lidt forpasset, og det er måske også det, der gør, at salen er tom, idet vi jo må erkende, at vi formentlig i næste uge skal have afslutningsdebatten, hvori samtlige disse problemer også vil indgå. Jeg sætter imidlertid min lid til, at der må blive afholdt en erhvervs politisk debat i hver folketingssamling for fremtiden, idet en sådan debat her i folketinget måske kan tage noget af det skarpe af den offentlige debat om erhvervs politiske spørgsmål.

Det er jo blevet almindeligt, at erhvervsfolk klager over regeringen, over et erhvervs fjendtligt klima, men vi må vel nok erkende, at disse klager alt for ofte fremsættes i en så generel form, at de rent faktisk ikke har noget indhold. Desuden er det ikke noget nyt, idet vi også under den borgerlige regering så, at erhvervene kritiserede regeringen for den erhvervs politik, der blev ført; det er tilsyneladende noget, der går igen hele tiden.

Jeg må erkende, at jeg brugte det meste af søndagen til at sidde og studere udklip fra perioden før september 1971 og fandt ud af, når jeg sammenlignede dem med den kritik, der fremføres i dag imod regeringen, at kritikken dengang var mindst lige så skarp